

POLSKO – NIEMIECKI OBSZAR ROZWOJU ODRA – NYSA (DPERON)

Badania z zakresu planowania przestrzennego i infrastruktury komunikacyjnej
– możliwości realizacji inwestycji transgranicznych

OCENA DOTYCHCZASOWEGO PROCESU I WNIOSKI DOTYCZĄCE DALSZEJ WSPÓŁPRACY Z PUNKTU WIDZENIA SĄSIADUJĄCYCH WOJEWÓDZTW

Schwedt, 24 czerwca 2008 r.

Projekt DPERON zakładał w swojej dość ambitnej specyfikacji zbadanie warunków ramowych determinujących rozwój wspólnego obszaru gospodarczego, obejmującego obszar od morza Bałtyckiego po granicę z Czechami, przy szczególnym uwzględnieniu struktury komunikacyjnej wzdłuż granicy polsko – niemieckiej. Inaczej mówiąc zakładał identyfikację koniecznych przedsięwzięć infrastrukturalnych i potencjalnych działań organizacyjnych z zakresu komunikacji we wspólnym obszarze polsko – niemieckiego pogranicza pod kątem ich znaczenia gospodarczego.

Biorąc pod uwagę skalę, zasięg i złożoność problemu nie można przy obecnym stanie zaawansowania prac dokonać końcowej, kompleksowej oceny procesu. Natomiast nasze uwagi i spostrzeżenia w tym zakresie odnoszące się do obecnego etapu zaawansowania prac zostały przekazane stronie niemieckiej przy pełnej akceptacji i poparciu Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego.

Obszerny zakres zapoczątkowanych badań, inwentaryzacji, analiz i studiów wymaga w naszej ocenie dopracowania, doprecyzowania a w wielu aspektach pogłębienia i uszczegółowienia.

Niemniej jednak wyrażamy przekonanie, że projekt DPERON stanowi duży krok i zarazem poważny wkład w proces dochodzenia do wzajemnego poznania i zrozumienia celów, oczekiwań i priorytetów.

Projekt DPERON jako proces niewątpliwie wpisuje się w określony w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 postulat rozwoju współpracy

międzyregionalnej i transgranicznej. DPERON utwierdza nas również w przekonaniu, że wspólnie łatwiej jest poszukiwać nowych wyzwań, kreować nowe przedsięwzięcia, sprostać trudnościom i budować nową rzeczywistość.

W DPERON-ie po raz pierwszy podjęto próbę kompleksowej identyfikacji wyzwań infrastrukturalnych w zakresie komunikacji we wspólnym obszarze przygranicznym. Zakres i głębokość problemów okazały się w naszej ocenie dużo szersze i bardziej złożone niż zakładano na wstępie. Okazało się, że w tak krótkim czasie nie możliwe było osiągnięcie założeń projektu i dopracowanie ustaleń i wniosków końcowych w pełni satysfakcjonujących obie strony. Nie wszystkie problemy udało się poprawnie zidentyfikować, niektóre zostały tylko zasygnalizowane, wielu też nie udało się zdiagnozować.

W lutym 2008 r. po zapoznaniu się z wersją roboczą raportu Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego przekazał stronie niemieckiej na ręce Pana Jürgena Stahla ze wspólnego wydziału planowania Krajów Związkowych Berlina i Brandenburgii - GL6 - uwagi do wstępnej wersji raportu.

Zwrócono wówczas, oprócz szeregu innych kwestii, na te szczególnie ważne, wg naszej oceny nie zidentyfikowane, nie uwzględnione, nie właściwie lub zbyt pobieżnie rozpoznane a stanowiące dla strony polskiej fundament dalszej współpracy w tym obszarze.

Bardzo istotnym dla rozwoju województwa zachodniopomorskiego i całego pogranicza jest kierunek północ – południe, którego osią jest rzeka Odra.

Należy w tym kontekście przede wszystkim wymienić drogę krajową nr 3 stanowiącą część międzynarodowej trasy E 65 z Malmö do miejscowości Chaniá na Krecie, a także szczególną rolę drogi wodnej na Odrze i zespołu portów Szczecin – Świnoujście na osi tej trasy. Międzynarodowa droga E 65 stanowi szkielet konstrukcyjny, główną oś Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego – CETC, którego dalekosiężnym celem jest stworzenie ponad regionalnego pasma rozwoju gospodarczego. Tak więc założenia DPERON-u są w tym aspekcie zbieżne z CETC i wpisują się w tą inicjatywę. Licząc na pełne zrozumienie znaczenia tej kwestii dla naszego jak i sąsiednich regionów przekazaliśmy partnerom z Niemiec nasze najważniejsze cele i priorytety w tym zakresie, w tym oprócz korytarza transportowego CETC na osi północ - południe, założenia uzupełnienia Transeuropejskiej Sieci Transportowej TEN-T wraz z budową Zachodniego Drogowego Obejścia Miasta Szczecina i przeprawy przez rzekę Odrę. Obejście miasta Szczecina ze stałą przeprawą przez rzekę Odrę na wysokości Polic stanowić będzie jeden z podstawowych elementów układu komunikacyjnego Szczecina, Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego i całego Pomorza, w tym dla jego niemieckiej części.

Zwracaliśmy również uwagę na niezwykle ważny aspekt połączeń transgranicznych w kontekście ich ilości i rodzajów przejść granicznych stanowiących o szczególnej roli województwa i regionu. Fakt, iż mamy do czynienia ze wszystkimi rodzajami przejść granicznych (lądowych – drogowych, kolejowych; wodnych – morskich i rzecznych oraz lotniczym) świadczy o potencjale i możliwościach rozwoju.

Otwarcie granic 21 grudnia 2007 r., które nastąpiło w trakcie prac i formułowania ustaleń raportu wnosi dodatkowo zupełnie nowe i wymagające ponownej dogłębnej analizy aspekty w przedmiocie projektu. Z racji czasu, w jakim następowały powyższe, istotne zmiany uwarunkowań, wnioski w tym zakresie nie mogą być właściwe bo nie mogły być należycie zbadane.

Powyższe uwagi do roboczej wersji raportu zostały również przekazane na ręce Pana Petera Heise - Prezesa niemieckiego Związku Komunalnego Gmin Euroregionu Pomerania. Wszystkie uwagi wraz pismem przewodnim Pana Marszałka zostały również opublikowane na stronie internetowej projektu DPERON (www.dperon.rbgp.pl).

Największą przeszkodą, wg naszej oceny, okazały się przyjęte terminy realizacji poszczególnych etapów projektu, które nie pozwoliły na ostateczną weryfikację rozstrzygnięć i ustaleń raportu.

Wersję roboczą raportu końcowego udostępniono stronie polskiej w końcu maja a więc tuż przed konferencją końcową i ostateczną edycją dokumentu na potrzeby publikacji. W praktyce oznaczało to brak możliwości weryfikacji jego zapisów tym bardziej, że w dokumencie pojawiły się treści wcześniej nam nie prezentowane i nie uzgadniane.

Biorąc powyższe pod uwagę stoimy na stanowisku, iż Raport Końcowy, opisujący stan na dzień 30 kwietnia 2008 r. nie stanowi materiału właściwie i kompleksowo identyfikującego przedmiot projektu, nie może zatem stanowić podstawy do podejmowania wiążących decyzji. Może natomiast stanowić wartościowy materiał wyjściowy do kontynuacji prac badawczych i ewentualnie przyszłych prac projektowych.

Ponieważ przedstawiona ostatecznie wersja raportu końcowego uwzględnia tylko część uwag zgłoszonych przez Marszałka województwa a także zawiera zapisy, które nie były dotychczas prezentowane jego treść wymaga uzupełnienia lub weryfikacji o następujące kwestie:

1. Uwzględnienie w sposób dostateczny celów i priorytetów województwa zawartych w aktualnie obowiązującej Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020.

2. Właściwe uwzględnienie i przedstawienie roli i znaczenia istniejących powiązań komunikacyjnych na osi północ – południe, istotnych dla rozwoju całego pogranicza.
3. Uwzględnienie i właściwe docenienie roli miasta Szczecina jako metropolii a także stolicy województwa i Pomorza oraz właściwe uwzględnienie powiązań komunikacyjnych wynikających z tworzenia Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego w sposób istotny oddziałującego również na część przygraniczną obszaru Niemiec.
4. Właściwe uwzględnienie i docenienie znaczenia istniejących portów dla rozwoju infrastruktury komunikacyjnej nie tylko na terenie województwa zachodniopomorskiego.
5. Uwzględnienie powyższych uwag i wniosków powinno obejmować wszystkie rozdziały raportu końcowego a w szczególności zapisy dotyczące formułowania sieci powiązań komunikacyjnych, w tym również w części graficznej.

Nie uzgadniano między stronami, że proces DPERON należy rozumieć jako ogniwo łączące korytarz Bałtyk – Adriatyk z korytarzem CETC. Nie uzgadniano również ścisłej współpracy działań w ramach DPERON-u z działaniami podejmowanymi w ramach obydwu korytarzy a tym bardziej tego, że dalsze działania np. w Partnerstwie Odrzańskim będą odgrywały szczególną rolę w procesie DPERON – kwestie te jako nie uzgodnione nie powinny znaleźć się w raporcie.

Dlatego też zwróciliśmy się do naszych partnerów o zamieszczenie w raporcie klauzuli w brzmieniu jakie przesłaliśmy wszystkim partnerom projektu i zamieściliśmy na stronie internetowej projektu.

Wyniki procesu DPERON powinny stanowić ilustrację możliwości rozwojowych i potrzeb infrastrukturalnych partnerów po obu stronach granicy. Muszą one jednak uwzględniać uwarunkowania administracyjne wynikające z różnicy w kompetencjach uczestników procesu po stronie polskiej i niemieckiej i być zgodne ze strategicznymi dokumentami poziomu regionalnego i krajowego co będzie warunkiem współfinansowania ewentualnych zadań ze środków unijnych.

Zakładamy i przyjmujemy to jako przyczynek do kontynuacji współpracy, że proces DPERON i raport z zakończonego właśnie pierwszego etapu prac stanowi początek większego procesu i dialogu, który jesteśmy zdecydowani kontynuować we współpracy z partnerami z Niemiec i Polski. Widzimy bezdyskusyjną potrzebę kontynuacji procesu mając

jednocześnie świadomość jak wiele już wykonano a w szczególności jak wiele jest jeszcze do zrobienia dla lepszego zrozumienia wzajemnych celów i oczekiwań.

Wszystkie województwa polskiego pogranicza są obecnie w trakcie aktualizacji swoich strategicznych dokumentów planistycznych tj. planów zagospodarowania przestrzennego, jak również strategii branżowych, w tym transportowych. Zdefiniowane w tych dokumentach kierunki, cele i priorytety uwzględniające aktualne uwarunkowania rozwoju będą wymagały uwzględnienia w dalszych etapach procesu DPERON.

Za kontynuacją prac przemawiają również wypracowane wspólnie wartości dodane projektu i przyszłe korzyści wynikające z jego realizacji. Najważniejsze z tych, które zapisaliśmy w publikacji prezentującej zakończony etap projektu, to:

1. Wielopłaszczyznowa intensyfikacja działań na rzecz zbudowania wspólnego obszaru programowego wzdłuż Odry i Nysy w celu podniesienia konkurencyjności gospodarczej tego obszaru.
2. Stworzenie roboczej platformy porozumienia i komunikacji dla wielowątkowej obserwacji i badań tego obszaru w odniesieniu do planowania przestrzennego i infrastruktury w zakresie wszystkich gałęzi transportu.
3. Stworzenie podstaw na potrzeby dalszego wypracowywania priorytetowych działań inwestycyjnych.

Przyszłe korzyści, jakie widzimy w kontynuacji projektu to m.in.:

1. Zorientowanie na wspólne określenie regionalnie istotnych projektów kluczowych infrastruktury komunikacyjnej.
2. Zapewnienie synchronizacji priorytetowych działań infrastrukturalnych.
3. Zwiększenie przejrzystości i efektywności działań partnerów poprzez trwały dialog w zakresie planowania przestrzennego.

Województwo Zachodniopomorskie podtrzymuje i potwierdza zgłoszoną już wcześniej deklarację przyjęcia roli partnera wiodącego projektu. Kwestia formuły kontynuacji prac musi być wspólnie przedyskutowana i ustalona przy uwzględnieniu partykularnych interesów sąsiadujących państw i regionów.

Doskonałą okazją do dyskusji i ustalenia zasad kontynuacji procesu DPERON mogła być zorganizowana w Szczecinie na jesieni tego roku konferencja z udziałem wszystkich partnerów projektu.

Kontynuację procesu DPERON postrzegamy jako ważny wkład w dialog na rzecz równomiernego, zrównoważonego i trwałego rozwoju obszaru pogranicza po obu stronach Odry i Nysy.